

„A világ falak nélkül” – Németország és Európa újraegyesítése

2014. november 9-én tízezrek emlékeztek meg ünnepélyes keretek között Berlinben a német fővárost 1961 és 1989 között kettéosztó fal leomlásának 25. évfordulójáról. A falat, amely a megosztottság, a hidegháborús szembenállás, valamint a polgári és politikai jogok lábbal tiprásának egyik legismertebb szimbóluma Európában, ezúttal az annak egykori nyomvonala mentén tizenöt kilométer hosszan felállított, majd ünnepélyesen a levegőbe eresztett léggömb sor szimbolizálta. Angela Merkel kancellár beszédében az installáció legfőbb üzeneteként a változtatás lehetőségének megragadását fogalmazta meg a német nép és a világ felé: „Jobbá tehetjük a dolgokat. Az álmok valóra válhatnak. Semminek nem kell úgy maradnia, ahogy éppen van. (...) További falakat kell még lebontanunk: a diktatúra, az erőszak, az ideológiák és az ellenségesség falait.”

Az egész éven át zajló megemlékezések az 1989–1990-es események sorozatát idézték fel annak érdekében, hogy a német nép méltó módon ünnepelhesse meg a történelmi eseményeket: a keletnémet állampolgárok nyugatra történő emigrációját – így családegyesítések tömegét – lehetővé tevő vasfüggöny megnyitását Magyarországon, az újraegyesítés módját és menetét kialakító nagyhatalmi 4+2 tárgyalásokat, a fizikai különállást megszüntető berlini fal leomlását, majd a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság újraegyesítését. Éppen ezért az ország politikai vezetése nagy hangsúlyt helyezett arra is, hogy Berlinben újra köszönetet mondjon azoknak a politikai vezetőknek, akik 25 évvel ezelőtt hozzájárultak a fordulathoz. Így a berlini megemlékezésen számos egykori politikai és társadalmi szereplő mellett részt vett Németh Miklós egykori magyar miniszterelnök, Lech Wałęsa egykori lengyel elnök és Mihail Gorbacsov volt szovjet elnök is, akinek beszédét a brandenburgi kapunál ütemes „Gorbi! Gorbi!” kiáltásokkal ünnepelte a tömeg.

A megemlékezés ünnepi hangulatában is érdemes szem előtt tartanunk azt a hatalmas kihívást, amit az újraegyesítés jelentett az állam és társadalom minden szintjén. A keletnémet országrész infrastrukturális fejletlensége, modernizációs hiányai, gazdasági versenyképességi hátránya, a lakosság relatív szegénysége a fejlett jóléti államban élő nyugatnémet országrészhez képest még ma is azonosítható és látható hátrányokat jelent annak ellenére, hogy huszonöt év alatt nagyarányú fejlesztési programok zajlottak. A társadalom mentális megosztottságának nyomait pedig még ma is láthatjuk.

A még megoldatlan kérdések ellenére a német újraegyesítés üzenete egyértelmű és egész Európának szól: közös demokratikus értékek mentén, közös fellépéssel teremthető meg az az egység, ami biztosíthatja a békét, stabilitást és fejlődést a kontinensen. Az ünnepi megemlékezésre természetesen rányomta a bélyegét az ukrán válság is, aminek kapcsán több felszólaló, így maga Mihail Gorbacsov is az ország szuverenitásának és területi egységének helyreállítása, a harcok beszüntetése, a civil lakosság védelme mellett foglalt állást.